

ΧΑΟΣ ΚΑΙ Ε.Ε. (της Φωτεινής Μαστρογιάννη)

✘ Το χάος μπορεί να είναι ευεργετικό και να προκαλέσει αλλαγές (όσο και εάν οι άνθρωποι αντιδρούν στις αλλαγές) αλλά δεν είναι σίγουρο εάν η νέα κατάσταση που θα διαμορφωθεί θα είναι ευεργετική και σε ποιον θα είναι ευεργετική.

Ο Smith (2007) υποστηρίζει ότι θεωρία του χάους είναι η μελέτη του τρόπου που μικρές αλλαγές στα πράγματα, ως έχουν την παρούσα στιγμή, μπορεί να έχουν πολύ σημαντικές συνέπειες για το μέλλον (το πέταγμα της πεταλούδας). Η θεωρία του χάους πλέον συνδυάζεται με τα οικονομικά και με τη διοίκηση επιχειρήσεων. Πιθανόν η θεωρία αυτή να μπορεί να εφαρμοσθεί και σε επίπεδο χωρών και γεωοικονομίας.

Στη στρατηγική των συμμαχιών των επιχειρήσεων, κάτι που ίσως να μπορεί να αναχθεί στα κράτη, οι επιχειρήσεις που έχουν περισσότερους πόρους μπορούν ευκολότερα να επιλέξουν συνεργάτες σε σχέση με αυτούς που έχουν λιγότερους (όποιος έχει λεφτά φουά και τη φλογέρα, σύμφωνα με την ελληνική παροιμία). Στην ΕΕ οι ισχυροί είναι οι χώρες του Βορρά και αυτές είναι που επέλεξαν τη διεύρυνση της με χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και όχι την εμβάθυνσή της.

Όταν όμως οι πόροι και τα συμφέροντα των δύο επιχειρήσεων δεν ταιριάζουν αλλά και υπάρχει διαφορά ισχύος τότε μπορεί να προκληθεί απόσυρση. Το ζούμε αυτό στις ημέρες μας με τη διαφορά ισχύος Βορρά –Νότου στην ΕΕ και την πρόκληση απόσυρσης μέσω της δημιουργίας μίας ΕΕ πολλών ταχυτήτων.

Οι σχέσεις καθορίζονται από συνοχή και από ένταση (στην περίπτωση που υπάρχουν συγκρουόμενοι στόχοι). Η απόσυρση επικρατεί όταν υπερिσχύει η ένταση (τα χρέη των χωρών και η ανισομέρεια στην ανάπτυξη έχουν προκαλέσει ένταση στην ΕΕ και πολλές χώρες σκέφτονται την απόσυρση, αρχής γενομένης από τη

Βρετανία). Θεωρείται ότι όσο μεγαλύτερη συνάφεια στόχων και συνεργασία υπάρχει, τόσο πιο ισχυρή είναι η συνεργασία. Κάτι τέτοιο όμως δεν ισχύει στη στρατηγική. Εάν δύο επιχειρήσεις συνεργασθούν για την απόκτηση μίας π.χ. μοναδικής γνώσης θα μοιρασθούν τους πόρους τους. Εάν όμως για παράδειγμα, η μία επιχείρηση έχει αλλαγή στην ηγεσία της τότε μπορεί η νέα ηγεσία να δει άλλες ευκαιρίες στην αγορά και τότε η επιχείρηση αυτή να αλλάξει τη στρατηγική της (αυτό άλλωστε δεν συμβαίνει με τη γερμανική ηγεσία αυτή τη στιγμή και τη θέση της ως προς την ΕΕ;). Στη θεωρία του χάους αυτό ονομάζεται «παράξενος ελκυστής». Η επίδραση του παράξενου ελκυστή εξαρτάται από τη θέση που έχει η επιχείρηση στην αγορά.

Οι στρατηγικές συμμαχίες αποτυγχάνουν πολλές φορές λόγω ακαταλληλότητας του συνεργάτη αλλά και λόγω άλλων διαφορών όπως είναι π.χ. οι πολιτισμικές. Καθοριστικής σημασίας για την επιτυχία ή μη των στρατηγικών είναι τα διάφορα εμπόδια προσαρμογής και ο βαθμός στον οποίο μπορεί να μεταφερθεί η γνώση.

Σύμφωνα με τη θεωρία του χάους, στον παράξενο ελκυστή το σύστημα δεν μπορεί να επαναλάβει μία συγκεκριμένη συμπεριφορά γιατί έχει «δεθεί» στον χώρο του παράξενου ελκυστή. Με άλλα λόγια μία μέτρια σε όλα της επιχείρηση εάν δημιουργήσει συμμαχία με μία άλλη τότε το αποτέλεσμα θα είναι μία καινούρια επιχείρηση γιατί οι καινούριες συνθήκες την αναγκάζουν να αφήσει πίσω το παρελθόν της.

Οι αλλαγές δεν γίνονται γρήγορα, το αποτέλεσμα είναι βέβαιο και οι εμπλεκόμενοι μπορεί να μη χειριστούν αποτελεσματικά και με επωφελή τρόπο το αποτέλεσμα της συμμαχίας. **Όσο πιο γρήγορα οι επιχειρήσεις απορροφήσουν το σοκ της αλλαγής τόσο πιο καλά θα προχωρήσουν στο αρχικό τους σχέδιο αλλά δεν είναι βέβαιο ότι θα βελτιωθεί η απόδοσή τους γιατί μπορεί οι συμμαχίες που έχουν δημιουργήσει οι άλλοι να είναι πιο αποτελεσματικές, με αποτέλεσμα να υπερκεράσουν τη συμμαχία αυτών των επιχειρήσεων.**

Φοβάμαι ότι η συμμαχία των χωρών για το δημιούργημα ΕΕ

βρίσκεται σε αυτό το στάδιο και πολύ πιθανόν και η Ελλάδα να βρίσκεται σε αυτό όσον αφορά τη σχέση της με την ΕΕ. Οι συμμαχίες άλλων χωρών βλ. ΗΠΑ-Ρωσίας μπορεί να υπερκεράσουν την ΕΕ γιατί το σοκ που προκάλεσε η οικονομική κρίση στην ΕΕ δεν απορροφήθηκε καλά και το αρχικό σχέδιο της έχει αποτύχει. Μία πιθανόν τελευταία ευκαιρία, να είναι η εμφάνιση ενός «ελκυστή» υπό τη μορφή νέων ηγεσιών αλλά και μίας νέας πολιτικής και οικονομικής ιδεολογίας στην ΕΕ που θα δημιουργήσει έναν άλλο δυναμισμό και ευχή είναι προς όφελος των λαϊκών στρωμάτων, εκτός βέβαια εάν, όπως όλα δείχνουν, είναι ήδη πολύ αργά.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Baum, J. A. C., Cowan, R., & Jonard, N. (2014). Does evidence of network effects on firm performance in pooled cross-section support prescriptions for network strategy? *Strategic Management Journal*, 35(5), 652-667.

Shah, R. H., & Swaminathan, V. (2008). Factors influencing partner selection in strategic alliances: The moderating role of alliance context. *Strategic Management Journal*, 29(5), 471-494

Smith, L. A. (2007). *Chaos: A very short introduction*. Oxford; New York: Oxford University Press

Φωτεινή Μαστρογιάννη
Οικονομολόγος, καθ.ΜΒΑ

Πηγή/φωτογραφία: mastroianni.blogspot.gr